МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра польської філології

Затверджено
на засіданні кафедри польської філології
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри _____
(Кравчук А.М.)

Силабус з навчальної дисципліни
«ІСТОРІЯ ОСНОВНОЇ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ (ПОЛЬСЬКОЇ) МОВИ»,
що викладається в межах ОПП (ОПН) «Польська мова та література»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів з спеціальності 035 Філологія.
Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно),
перша – польська

Львів – 2022 р.

Силабус курсу «Історія основної слов'янської (польської) мови»2022/2023 навчального року

Назва курсу	Історія основної слов'янської (польської) мови
Адреса викладання курсу	Львівський національний університет ім. Івана Франка, м. Львів, вул. Університетська, 1.
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра польської філології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки. Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізація 035.033 слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша - польська
Викладачі курсу	доц., к.ф.н. Лозинська О.Г. ас. Сливинська О.М.
Контактна інформація викладачів	oksana.lozynska@lnu.edu.ua olesya.slyvynska@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	четвер 15.00-17.00 (онлайн)
Сторінка курсу	https://philology.lnu.edu.ua/course/istorychna-gramatyka-osnovnoji-slovianskoji-polskoji-movy
Інформація про курс	В основу курсу „Історія польської мови" покладено досягнення сучасної лінгвістичної думки щодо проблем впливу екстралінгвальних чинників, і в першу чергу соціальних та історичних, на розвиток мови, механізму розвитку мовної системи, синхронії та діахронії мовних явищ, взаємозалежності та взаємовпливів мовних підсистем, системного підходу до опису мовних явищ, кореляції кількісних та якісних чинників, роль позамовних факторів на переломних етапах розвитку мови ін. Велика увага приділяється старим текстам, які безпосередньо відображають розвиток системи стилів у польській мові, її регіональні відмінності, наслідки контактів з іншими мовами і формування норми загальнопольської мови.
Коротка анотація курсу	Курс «Історія основної слов'янської (польської)мови» є нормативною навчальною дисципліною для студентів- полоністів четвертого року навчання. Завдання курсу: показати розвиток польської мови від дописемної епохи, розкриваючи закономірності та особливості розвитку польської мови, як наддіалектного засобу суспільної комунікації; навчити студентів налізувати тексти, враховуючи правила та особливості діахронічного аналізу різних видів художнього історичного тексту.
Мета та цілі курсу	Навчальна дисципліна "Історія польської мови" складається з двох тісно взаємопов'язаних частин – теоретичної та практичної. *Мета* теоретичної частини зазначеної навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з тенденціями розвитку польської мови, починаючи від дописемної епохи, закінчуючи сучасним станом мовної системи, та їх наслідками, з причинами мовно-культурологічних змін, із законами розвитку мови в соціальних умовах. Сконцентрувати увагу студентів потрібно як на внутрішні мовні явища, які змінювалися, так і на екстралінгвальні (історичні, соціологічні, культурологічні та ін.) фактори, які детермінували зміни в мові. *Мета* практичної частини – в залученні студентів до роботи з писемними текстами, які є джерелами вивчення історії польської мови. Для досягнення мети навчальної дисципліни "Історія польської мови" в процесі її викладання необхідно вирішити такі *завдання*:

	1) донести до студентів важливість вивчення дисциплін діахронічного мовознавства для розвитку мовної свідомості філолога як фахівця; 2) представити виникнення історії мови як самостійної наукової дисципліни, методів її дослідження;
	3. висвітлити місце і зв'язок історії мови як науки в комплексі наук, з яких складається мовознавство; 4. представити внутрішній розвиток мовної системи і її зовнішній розвиток, тобто розвиток суспільної мовної комунікації; 5. на основі розгляду епох розвитку польської мови розвинути у студентів уміння реєструвати і класифікувати системні мовні зміни на практиці; 6. навчити студентів чіткому сприйняттю і правильному використанню детального аналізу системних мовних явищ, законів і тенденцій розвитку мовної системи для розуміння її сучасного стану; 7. навчити студентів застосовувати правила транскодування текстів на практиці: в процесі аналізу художніх текстів різних епох, запропонованих викладачем та обраних самостійно.
Література для вивчення дисципліни	**Основна:** 1. *Dubisz S. Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza)*. Warszawa: Zakład Graficzny Uniwersytetu Warszawskiego, 2002. 2. *Klemensiewicz Z.* Historia języka polskiego. T.1. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961. 3. *Klemensiewicz Z.* Historia języka polskiego. T.2. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1965. 4. *Klemensiewicz Z.* Historia języka polskiego. T.3. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1961. 5. *Lehr-Spławiński T.* Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. 6. *Urbańczyk S*. Prace z dziejów języka poslkiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk: Zakład Narodowy imienia Ossolińskich, 1979. 7. *Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1999. 8. Historia języka polskiego / pod red. M. Derwojedowej, H. Karaś, D. Kopcińskiej // Język polski. Kompedium / / pod red. M. Derwojedowej, H. Karaś, D. Kopcińskiej . - Warszawa, 2005. - S. 651-812. 9. *Dąbrowska A.* Język polski. - Wroclaw, 1998. 10. *Klemensiewicz Z.* Historia języka polskiego. Wyd. 9. – Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 2022. **Додаткова література:** 11. *Bajerowa I.* Polski język ogólny XIX wieku. Stan i ewolucja. T. II. Fleksja. Katowice, 1992. 12. *Brodowska M*. Historyczne procesy przekszałceńpolskiego celownika w formy przyimkowe // Studia z Filologi Polskiej i Słowiańskiej. T.1.Warszawa, 1955. S.9–58. 13. *Buttler D*. Właściwości syntaktyczne polszczyzny drugiej połowy XIX wieku. Prace Filologiczne, XXXIV, 1988. S.71. 14. *Dulewiczowa I*. Kresowość jako pojęcie kulturowe // Kontakty językowe polszyzyzny na wschodnim pograniczu. Red. E.Wolnicz-Pawłowska, W. Szulowska. Warszawa, 2000. S. 63-62. 15. *Pisarkowa K*. Historia składni języka polskiego. Wrocław, 1984. 16. R*ybicka H*. Z zagadnień szyku wyrazów w języku staropolskim. PJ, 1958. № 4, 5. 17. *Sokołowska T*. Funkcje składniowe imiesłowów nieodmiennych w

	języku polskim XVII wieku. Wrocław, 1976. 18. *Zdaniukiewicz A.-A.* O powstaniu i rozwoju języka polskiego na kresach wschodnich – polemicznie. PJ, 1993. Z.6 S. 327 – 340. 19. *Skubalanka T., Książyk-Bryłowa* (red.) Wariantywność polskiej fleksji. Wrocław, 1992. 20. *B. Walczak*. Regionalna geneza norm współczesnej polszczyzny literackiej w ujęciu ilościowym. // Studia Językoznawcze. T.1. 21. *Pianka W.* Polskie wyrazy *kobieta* i *mężczyzna* w aspekcie etymologicznym i kulturoznawczym na tle słowiańskim. Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej. T. 44. Warszawa, 2009. S. 153 – 173. **14. Інформаційні ресурси** http://pl.wikipedia.org/wiki/Powstanie_i_rozw%C3%B3j_j%C4%99zyka_polskiego http://pl.wikipedia.org/wiki/Historia_ortografii_polskiej http://www.staff.amu.edu.pl/~hjp/teksty/furdal1.pdf http://www.4shared.com/web/preview/doc/7WzMbWd_
Тривалість курсу	Один семестр (8)
Обсяг курсу	Основні питання розвитку польської мови з врахуванням ролі позамовних факторів, її періодизація. Загальний обсяг: 90 годин, з них аудиторних – 28 (14 год. лекцій і 14 год. практичних занять) і 62 годин самостійної роботи. 3 кредити ЄКТС.
Очікувані результати навчання	В результаті вивчення курсу ***Студенти повинні знати:*** закономірності та особливості розвитку польської мови, як наддіалектного засобу суспільної комунікації; періодизацію історії розвитку польської мови; основні механізми та тенденції розвитку польської мови дописемного та писемного періодів; основні писемні пам'ятки польської мови; генеалогію польської мови; основні культурно-історичні умови розвитку польської мови; основні внутрімовні зміни польської мови. ***Студенти повинні вміти:*** аналізувати тексти старопольської мови, т.зв. середньопольського періоду й т.зв. новопольської доби; застосовувати правила та особливості діахронічного аналізу різних видів художнього історичного тексту; проектувати результати аналізу на сучасний стан розвитку мовної системи.
Ключові слова	Польська мова (język polski), історія польської мови (historia języka polskiego), історична граматика (gramatyka historyczna), періодизація розвитку польської мови (periodyzacja historycznojęzykowa polszczyzny), пам'ятки польської мови (zabytki języka polskiego), генеалогія польської мови (genealogia polszczyzny), письмо і літературні мови слов'ян (pismo i język literacki Słowian).
Формат курсу	Очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Курс старослов'янської мови; граматико-лексико-комунікативний цикл сучасної польської мови, історична граматика польської мови, історія польської літератури.

Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Курс «Історія основної слов'янської (польської) мови» передбачає використання порівняльно-історичного методудослідження мовних фактів чи явищ у різні періоди розвитку польської мови: старопольської мови, середньопольського періоду, новопольської доби. Застосовується також метод міждисциплінарного дослідження: залучення даних із історії, культури, філософії, літературознавства, релігієзнавства. Робота з текстами пам'яток польської мови передбачає залучення методу спостереження, описового методу із застосуванням прийомів внутрішньої й зовнішньої інтерпретації.
Необхідне обладнання	Дошка, проектор, ноутбук
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються так: • практичні: 15% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 15; • модулі: 35% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 35; • іспит: 50% семестрової оцінки. Максимальна кількість балів – 50. Підсумкова максимальна кількість балів – 100.
Питання до заліку	Предмет і завдання історії польської мови. Місце польської мови серед інших слов'янських мов. Основні джерела вивчення історії польської мови. Періодизація історії польської мови. Історія становлення польської графіки та орфографії. Характеристика фонетичної системи та змін, що відбувалися у ній на ґрунті польської мови VI-XII ст. Проблеми визначення походження і початкового розвитку літературного різновиду т.зв. загальнопольської мови. Ознайомлення зі змінами лексичної системи польської мови на протязі історії її розвитку.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тиж. /дата /год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література	Завдання, год	Термін виконання
	1 СЕМЕСТР				
1/ .02.23/ 2 год.	Історія польської мови як навчальна дисципліна. Історія мови і історична граматика: спільне і відмінне. Джерела для вивчення історії мови. Поділ джерел, з огляду на їх форму, спосіб презентації мовного матеріалу, об'єм. Методи дослідження. Механізми мовних змін: інноваційні, регресивні та архаїчні форми.	лекція	Dubisz *S. Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza)*. Warszawa, 2002. – C. 1-15. *Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. *Dąbrowska A.* Język polski. - Wrocław, 1998. – C. 11-16. Historia języka polskiego // Język polski. Kompedium / pod red. M. Derwojedowej, H. Karaś, D. Kopcińskiej . - Warszawa, 2005. - S. 651-672.	Походження польської мови й методологія дослідження (8)	
2/ .23/ 2 год.	Аналіз і порівняння прикладів текстів XV – XX століття.	практичне заняття	Historia języka polskiego // Język polski. Kompedium / / pod red. M. Derwojedowej, H. Karaś, D. Kopcińskiej . - Warszawa, 2005. - S. 651-672.	Виконання вправ (4)	
3/ .23/ 2 год.	Визначні історики мови. Періодизації історії польської мови. **Старопольська доба** в історії польської мови. ***Дописемна епоха***. Значення організації державності для розвитку польської мови. Роль прийняття християнства. Політичні тенденції і розвиток мови**..**	лекція	Dubisz *S. Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza)*. Warszawa, 2002. – C. 15-24. *Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. – C. 17-32.	Основні джерела вивчення історії польської мови (6)	
4/ .23/ 2 год.	Аналіз перших пам'яток польської мови, обговорення їхніх особливостей. .	практичне заняття	Dubisz *S. Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza)*. Warszawa, 2002. – C. 15-24. *Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. – C. 17-32.	Місце польської мови серед інших слов'янських мов (4)	
5/ .23/ 2 год.	Писемний період. Старопольська доба (XII-XV ст.). Проблеми визначення походження і початкового розвитку літературного різновиду т.зв. загальнопольської мови. Становлення графії польської мови.	лекція	Dubisz *S. Język – historia – kultura. (Wykłady, studia, analiza)*. Warszawa, 2002. – C. 150-191.	Історія становлення польської графіки та орфографії (5)	

6/ .23/ 2 год.	Мова і стиль письменства ставропольської доби. Аналіз тексту “Bogurodzica”**.**	практичне заняття	*Lehr-Spławiński T*. Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa, 1978. – S. 107-110. *Urbańczyk S*. Prace z dziejów języka poslkiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979. – S. 113-148. *Walczak B*. Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. S. 62-70.	Виконання вправ (3)	
7/ .23/ 2 год.	Зовнішні чинники, що детермінували розвиток мови у середньопольську добу. Найважливіші мовні зміни протягом середньопольської доби. Розвиток орфографії. Лексичний склад польської мови в період середньопольської доби.	лекція	*Klemensiewicz Z*. Historia języka polskiego. T.2. Warszawa, 1965. – S. 11-33, 99 – 107, 113 – 121; 166 – 179. *Walczak B*. Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. S. 120-153.		
8/ 23/ 2 год.	Лексичний склад польської мови в період середньопольської доби. Аналіз текстів.	практичне заняття	*Klemensiewicz Z*. Historia języka polskiego. T.2. Warszawa, 1965. – S. 121-157. *Walczak B*. Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. S. 154-172.	Робота з текстами (5)	
9/ .23/ 2 год.	Розвиток літературної мови. Словники і граматики, написані в період 15–18 ст. Мова і стиль літератури середньопольської доби на прикладі тренів Я. Кохановського, вибраних проповідей П. Скарги.	лекція	*Klemensiewicz Z*. Historia języka polskiego. T.2. Warszawa, 1965. – S. 246-251. *Urbańczyk S*. Prace z dziejów języka poslkiego. Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979. S. 292-299. *Walczak B*. Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław, 1999. S. 173-194.		
10/ 9.11.23/ 2 год.	Аналіз текстів середньопольської доби на прикладі тренів Я. Кохановського, вибраних проповідей П. Скарги.	практичне заняття	*Lehr-Spławiński T*. Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 216-218. *Walczak B*. Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1999. – S. 198-203.	Робота з текстами (5)	

11/ .23/ 2 год.	Культурно-історичні умови розвитку польської мови протягом новопольської доби. Зміни у граматичній системі польської мови. Розвиток орфографії. Культурно-мовна діяльність у новопольську добу.	лекція	*Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1999. – S. 204-241, 255-279. *Lehr-Spławiński T.* Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 296 – 298.	Виконання вправ (3)	
12/ .23/ 2 год.	Аналіз текстів новопольської доби. Лексика новопольської доби.	практичне заняття	*Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1999. – S. 204-279. *Lehr-Spławiński T.* Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 321 – 322, 376 – 385.	Аналіз текстів (10)	
13/ .23/ 2 год.	Мова і стиль літератури новопольської доби. Лінгвістичний аналіз вибраних балад А. Міцкевича.	лекція	*Lehr-Spławiński T.* Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 296-298. *Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1999. – S. 279-294.	Аналіз текстів (10)	
14/ .23/ 2 год.	Лінгвістичний аналіз народної мови в драмі “Wesele” С. Висп’янського. Підведення підсумків.	Практичне заняття	*Lehr-Spławiński T.* Język polski. Pochodzenie, powstanie, rozwój. Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1978. – S. 296-298. *Walczak B.* Zarys dziejów języka polskiego. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1999. – S. 279-294.		